

גנזי המלך

ארבע כנסות

96

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226

"וּבְלֵב כָּל חָכָם לֵב נִתְּנִי חֲכָמָה"

מיהו חכם לב? - זה האוסף מצוות דוגמת משה רבנו. מתוך הרצאותיו של הרב אמנון יצחק

כביכול את מטתו של משה פורחת באויר והוא שוכב בתוכה ומלויים אותו מלאכים כמי שמת ונושאים אותו בשמים. אחרי הטעיה כזאת שכולם היו כנביאי שקר שהטעה אותם השטן, אכן עם ישראל התבלבלו והסכימו לזה ועשו מה שעשו. אך למדים מכאן שבמקרה העגל היה צד כלשהו לקולא. זו היתה טעות ולכן מתו "רק" כ- 3,000 איש, בהשוואה לכשל היותר חמור כשנכשלו בבנות מואב שם מתו 24,000 איש! וכל זאת כיון שהיה צד לקולא שלא היה קיים במקרה של בנות מואב.

ללמד זכות תמיד

הקב"ה כועס ואומר למשה רבנו:

"נִעְתָּה הַנִּיחָה לִי וַיַּחַר אִפִּי בָּהֶם וְאָכְלָם וְאַעֲשֶׂה אוֹתָהּ לְגוֹי גְדוֹל" (שמות לב י). הקב"ה אומר למשה: עם קשה עורף העם הזה, אני הולך לכלות אותם מעל פני האדמה, **"וְאַעֲשֶׂה אוֹתָהּ לְגוֹי גְדוֹל"**. כפי שנח נותר מהמבול ועולם שלם יצא ממנו.

'אמר רבי יצחק: (יל' שמעוני שמות לב שצב) **"בשעה שעשו ישראל אותו מעשה את העגל בקש הקב"ה לכלות את שונאיהם של ישראל.** אמר לו משה רבנו: רבנו של עולם, **"העגל הזה טוב הוא לסייע**

למעלה, עשו גם למטה בתבנית שור. כל מעשה העגל נעשה בדרך כישוף, בתוך הערב רב עלו שני קוסמים מחרטומי

מצרים שנקראו ינוס ויומברוס והם ידעו לכתוב שמות ועל ידי הכשוף הזה יצא העגל. כלומר לא עשו אותו, אלא הוא יצא מעצמו.

בנ"י שהגיעו לדרגה של אדם הראשון לפני החטא, היו למעשה צריכים להגאל. אפילו המיתה בטלה מהם. אלא שהערב רב הצליח להסיטם מן הדרך ולא עוד, אלא שהעגל היה משמיע קולות בכח הכשוף והיה אומר: **"אֲנִכִּי ד' אֶ-לֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ..."** (שמות כ ב). במקביל לערב רב, הסטרא אחרא הגביר את כחותיו וחילותיו. השטן הראה לעם ישראל

כיצד יתכן שבני ישראל שיצאו ממצרים דור דעה שראו מראות א-לקים, נכשלו בחטא העגל? משה רבנו עלה להביא את

התורה 40 יום ו- 40 לילה. **"וַיֵּרָא הָעָם כִּי בָשָׁשׁ מֹשֶׁה לְדֹרֹת"** (שמות לב א) - הוא אחר בשש שעות. העם היה מאד מתוח, 40 יום ו- 40 לילה בלי המנהיג שכל מה שאמר תמיד התקיים, פתאם הוא מאחר בשש שעות? הדאגה כרסמה בלב העם והספקות החלו להתעורר. במדבר היו כאלה מהערב רב האספסוף שלא ממש רצו להדבק בעם ישראל לשם שמים, אלא ראו את ההצלחות של עם ישראל ונדבקו אליהם. הם ראו כיצד עם שלם הקב"ה משגיח עליהם, המצרים שותים דם ואילו ישראל שותים מים, חושך אצל המצרים ואור אצל ישראל, לכן נדבקו, אבל לא התכוונו להיות כעם ישראל. באותה שעה החלו להסית

את הצבור. כשעשו את העגל אמרו הערב רב: **"אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל"** (שם פס' ד). מי אומר **"אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל"**? מי שהוא לא ישראל. מי שהוא ישראל היה צריך לומר: **"אלה אלוקינו ישראל"**.

כשראו העם שהמנהיג בושש לדרת הם הסיקו כשם שהקב"ה יכול לדבר עם בשר ודם, עם משה רבנו ודרכו להעביר לנו את ההוראות והצווים, כן הוא יכול להעביר את אותן הוראות דרך הדומם - מתכת. מה הרווח במתכת? שמתכת לא מתה והיא תמיד תתקיים ו"הנהגה" תהיה דרך האמצעי הזה. וכיון שראו דמות שור

שו"ת חברותא

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה.

שכח לומר 'פרוך שם כבוד מלכותו'...

מערכת 'חברותא'

מיוחד ל'גנזי המלך'

פסחים דף נ"ה ע"ב

שאלה: רצוני לברר: מקור אמירת 'ברוך שם כבוד...' לאחר שאומרים פסוק "שמע ישראל" והאם הוא מעיקר הדין שאם לא אמרו יש לחזור, מכיון ששמעתי בזה כמה דעות?

תשובה: במשנה (דף נ"ה ע"ב) מבואר שאנשי יריחו היו 'כורכין את שמע' ולא מיחו חכמים בידם.

ובברייתא בדף נ"ו ע"א: אמר רבי יהודה שהכונה היא 'שלא היו אומרים 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' לאחר אמירת פסוק: 'שמע ישראל' (דברים ו ד).

ומבאר רבי שמעון בן לקיש הטעם שאנו אומרים: 'ברוך שם...' שכשאסף יעקב אבינו את בניו לפני פטירתו, 'בקש יעקב לגלות לבניו קץ הימים' (מה שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזיר את ימינו לפניו, לאחר שהשיבה לאחוריו מפני האויב) ונסתלקה ממנו שכינה, אמר: "שמה חס ושלוש יש במטתי (בבני) פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו" (ומשום כך נסתלקה ממני שכינה), אמרו לו בניו: "שמע ישראל ד' א-לקינו ד' א-לקד!" אמרו: "כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'! אמנם למרות שיעקב אבינו אמר: 'ברוך שם' וכו' לאחר פסוק קריאת שמע, משה רבינו לא אמרה בפרשת שמע, לפיכך התקינו שיהיו אומרים אותו בחשאי (בלחש).

לשון הרמב"ם

כתב הרמב"ם (הל' ק"ש פרק א הלכה

ד): 'הקורא קריאת שמע, כשהוא גומר פסוק ראשון אומר בלחש: 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' וחוזר וקורא כדרכו 'ואהבת את ה' א-לקיך' (דברים ו ה) עד סופה. ולמה קורין כן? מסורת היא בידינו שבשעה שקבץ יעקב אבינו את בניו במצרים בשעת מיתתו, ציוס וזרום על יחוד השם ועל דרך ה' שהלך בה אברהם ויצחק אביו ושאל אותם ואמר להם, "בני, שמא יש בכם פסלות, מי שאינו עומד עמי ביחוד השם, כענין שאמר לנו משה רבינו: 'פן יש בכם איש או אשה...' (דברים כט יז), ענו כולם ואמרו: 'שמע ישראל ד' א-לקינו ד' א-לקד', פתח הזקן ואמר: 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', לפיכך נהגו כל ישראל לומר שבח ששבח בו ישראל הזקן אחר פסוק זה.

שמים.

הוכחת 'הביאור הלכה'

ב'ביאור הלכה' (סימן ס"א סעיף י"ג ד"ה אחר וכו'): מדייק מדברי המשנה והגמרא שאם לא אמר 'ברוך שם...' אחר פסוק 'שמע ישראל', אין מחזירים אותו (כלומר שיצא ידי חובת קריאת שמע גם ללא אמירת 'ברוך שם'), שהרי אנשי יריחו שלא אמרו 'ברוך שם' לא מיחו חכמים בידם.

דעת 'השלטי גבורים'

וכן הוא ב'שלטי גבורים' (שעל הרי"ף ברכות ח: מדפי הרי"ף) שכתב: ונראה בעיני שאם לא אמרו אין מחזירין אותו. וכן דעת הב"ח (או"ח סימן ס"א ד"ה ואומרים בשכלמ"ו). וכן פסק ב'אליהו זוטא' (סוף סימן ס"א). ו'באבי עזרי' (מהדורא רביעאה פ"א מהל' ק"ש ה"ד) דייק מלשון הרמב"ם שכתב: ש'נהגו כל ישראל לומר', שאין זה מעיקר הדין ובודאי שאם לא אמר, אין מחזירין אותו

מכיון שאינו אלא מנהג. והוסיף להוכיח כן, ממה שתקנוהו לומר בלחש ואם היה מעיקר הדין, אין טעם לחלק בין אמירה בקול רם, או בלחש.

דעת 'הלבוש' הגר"ז והיעב"ץ

אך 'הלבוש' (סימן ס"ג סעיפים ד' ה') חולק, שכתב: ואם קרא פסוק הראשון ולא כיון לבו, לא יצא ידי חובתו וחוזר וקורא בכונה ונראה לי שפסוק ראשון שהוזכר בכל זה הענין, כולל גם כן עמו 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' שהוא גם כן בכלל קבלת עול מלכות

ביאור מרן הגרי"ז מבריסק

בספר 'משנת יעקב' על הרמב"ם (להגר"י רוזנטל שליט"א): דייק גם כן בלשון הרמב"ם שכתב: 'לפיכך נהגו' שאמירת 'ברוך שם...' אינו אלא מנהג והשיב לי מרן הגרי"ז, שבאמת אף הרמב"ם התחיל וכתב: 'כשהוא גומר פסוק ראשון אומר בלחש: 'ברוך שם...' ' ורק בביאור טעם האמירה כתב שהוא ש'נהגו כל ישראל', הרי שבפרשו את ההלכה הביאו כדין הלכה ולא מנהג בלבד ומשום שאף במנהג שהנהיגו חכמים כל העובר עליהן עובר בלא תעשה של 'לא תסור' (וכמבואר ברמב"ם פ"א מהל' ממרים ה"ב וה"ה) ולכך אם לא אמרה מחזירין אותו שהרי ב'לא תסור' (דברים יז יא). ולפי דברי הגרי"ז יש לומר שמה שלא מיחו חכמים באנשי יריחו, שעדיין לא פשט הוראת המנהג בכל ישראל, מה שאין בזמנינו שהורו לנו חכמים לקיים מנהג זה, אם לא קיים הוראה זו הרי הוא עובר בלאו ומחזירין אותו. ■

מוסר

צדקה לעומת מותרות

האם קיים שוויון בין היחס שלנו לצדקה ליחס שלנו למותרות?
על פי רבי יצחק ב"ר ניסן זצ"ל מוילנא בספרו 'בית יצחק'

במעשים של עצמנו, באלה שאנו עושים לעצמנו להנאתינו **ויש לנו בושת פנים** 'שבעבור המגיד אין נותנים רק שני רובל, ועל להקת נגנים, שהוא דבר מותרות,

אנו מוצאים 24 רובל. בכל דבר שקשור לצדקה אנו מצמצמים מאד אבל לצורך עצמנו אנו מפריזים יותר מדי. ואף אם הדברים מותרים יש לנו בושת פנים מזה. דהיינו; בשביל ד' כביכול אנחנו עושים טובה ונותנים צדקה, אבל לעצמנו, למותרות שלנו, אנו נותנים ברוחב לב. על זה צריכה להיות לנו **'בושת פנים'**. ■

"והאיך"? אמר לי: "בשנה שעברה בעת הזאת עברה פה להקת נגנים ושהו פה שבוע אחד והוצאתי עליהם ארבעה ועשרים רובל, כי בני ביתי הלכו בכל יום לשמוע אותם ושלמו בכל

פעם במיטב כספי, עד שעלה לסך 24 רובל. אבל לך לא נתתי אלא שני רובל. נמצא שהרווחתי ממך עשרים ושנים רובל.

וזהו גם כונת המדרש: **'אמר רבי נחמיה: "אפילו בשעה שאנו עושין את הצדקה, מביטים אנו מעשים שלנו,**

נאמר במדרש: **"ניתן אל משה ככלתו"** (שמות לא יח), **כך פתח ר' תנחומא בר אבא: "לך ד' הצדקה ולנו בשנת הפנים"** (דניאל ט ז). מהו כן? אמר ר' נחמיה: **"אפילו בשעה שאנו עושין את הצדקה, מביטים אנו מעשים שלנו ויש לנו בושת פנים"** (שמות רבה פרשה מא)

בביאור המדרש הזה, שמעתי מהרב הדרשן המפורסם ר' שמואל רפאל מעיר מאזיר (הנקרא בשם מאזירער מגיד) וכה אמר: פעם אחת עברתי דרך עיר קטנה ודרשתי שם שבוע שלם. אחר שדרשתי את הדרשה האחרונה, נגש אלי איש אחד ואמר: "ישר כח מגיד, כי אני הרווחתי ממך שנים ועשרים רובל". אמרתי לו:

תפילה

פקיחת עינים ב'שמונה עשרה'

נאמר בזוהר הקדוש שמי שפוקח עיניו בשעת שמונה עשרה לא יזכה לאור השכינה

שבפשוטים, שלא יפקח עיניו בשעת שמונה עשרה, מפני שהשכינה כנגדו. ואם ישאל: "איך אפשר להסתכל בשכינה?" עונה לו הזוה"ק: שודאי שכינה עומדת לפניו! פירושו של דבר, שבשעה שיהודי עומד בתפילת שמונה עשרה ומוציא מילות התפילה מפיו, זהו מעשה שמכריח כביכול, את בוא השכינה, אלא שההסתר שבלבנו הוא כל כך עצום, שאיננו חשים בכך כלל.

לחז"ל היה ברור, שתפילת שמונה עשרה היא מפתח פלאים רוחני, הפותח שערים ומוריד שכינה לארץ. מציאות זו כל כך ודאית, שהיא יוצרת הלכות למעשה, שאסור לפקוח עינים בשעת התפילה. ממילא, מסוגל כל אחד, במצב בו הוא נמצא, להעלות עצמו למצב חדש ומתוך אותו מצב לבחון כל טרדותיו ובעיותיו, שהרי חז"ל מסרו לו מפתח פלאים לפתוח סגור לבו ולהרגיש ודאות בלב, שהשכינה כנגדו, דבר שמדומם אותו מעל המבט הפשוט, השטחי. ■

שואל הזוה"ק: **'והיך יכיל לאסתכלא בשכינתא'**? כלומר: איך יכול להסתכל בשכינה? ומשיב: **'אלא לינדע דודאי שכינתא קיימא קמיה כלומר: ודאי שהשכינה קיימת אצלו. הדא הוא דכתיב: "וַיִּסַּב חֻקָּהּוּ פָּנָיו אֶל הַקִּי"'** (ישעיה לח ב), **דתמן שארי שכינתא'.**

בסדור 'דרך החיים' מביא מאמר, מהזוהר הקדוש פרשת 'ואתחנן' (זהר דברים דף ר"ס:): על גודל האיסור לפקוח עינים בשעת תפילת שמונה עשרה (אם לא שמתפלל מתוך הסדור, כפי שכתבו הפוסקים): **"מאן דקאים בצלותא.. ובעי למכסייה (נ"א לאסתמא) עיניו בגין דלא יסתכל בשכינתא. וכן מובא בזוה"ק:**

'ובספרא דרב המנונא סבא אמר: "מאן דפקח עיניו בשעתא דצלותא לא יסתכל בנהירו דשכינתא ולא ימות בנשיקה" שמי שפוקח עיניו בשעת תפילת שמונה עשרה, אז בשעת יציאת נפשו לא יזכה להסתכל לאור השכינה. ומסיים שם: "מאן דמזלזל בשכינתא מתזלזל הוא בהיא שעתא דאיצטריך ביה, הדא הוא דכתיב: "כִּי מִכְבְּדִי אֶכְבֵּד וּבְנִי יִקְלֹו"' (שמואל א, ב ל).

פרשת 'כי תשא'

"כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"

**מנהיג הוא זה המוכן למסור את נפשו בעד עם ישראל
ולא את עם ישראל בעד נפשו**

כל חשש שמישהו יתן יותר...

אומר רבי נחמן מברסלב: לאש יש שתי תכונות: **האחת** - חמום ובשול. **והשניה** - שריפה.

כך גם מטבע, אם יודעים מה לעשות אתה, יש לה חשיבות רבה ומועילה, אבל

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

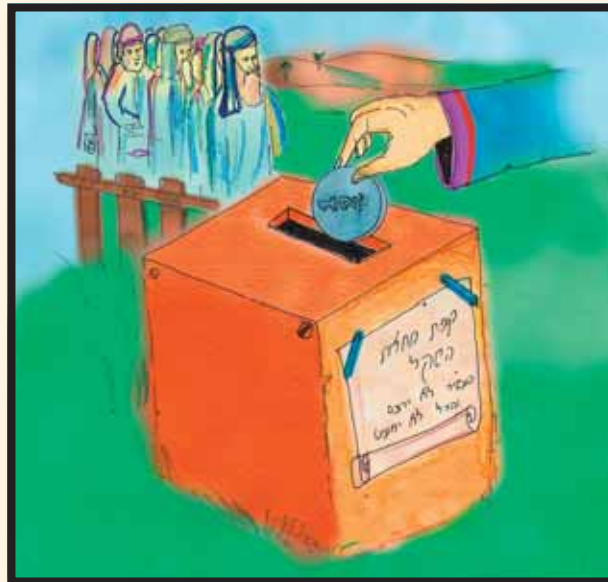
"כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לר' בפקד אתם.. שמות ל'ב)

"ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם מחלליה מות יומת כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא.." (שמות לא יד)

יהודי בא לפני 'החפץ חיים' ובקש להרים תרומה לשיבה בראדן, אלא שאותו יהודי מחלל שבת היה... החפץ חיים 'החפץ חיים' את ידו של התורם, ליטפה בחום והחל בוכה. תמה התורם לפשר בכיו של הרב. השיב 'החפץ חיים': שהוא בוכה על היד הזאת שתשרף בגיהנום... "כואב לי עליך מאד, הרי אתה מחלל שבת..."

לאחר כמה רגעים החל גם התורם לבכות ואמר שהוא רוצה לחזור בתשובה ולשמור שבת... "אלא שאני מוכן להתחיל רק מהשבת הבאה... את השבת הזאת אינני יכול לשמור, עלי לסיים את עסקי..."

אמר לו 'החפץ חיים': "אני הייתי מוכן להרשות לך זאת, לו השבת היתה שלי. אבל השבת היא של הקב"ה..."

אם לא יודעים מה לעשות איתה, זהירות! המטבע יכולה להיות אש!

אומר 'האלשיך הקדוש': את מי ראוי לבחור כמנהיג וראש לבני ישראל **"כי תשא את ראש בני ישראל"**? אדם שמוכן למסור את נפשו - **"כפר נפשו"** - על בני ישראל בעת צרתם - **"בפקד אתם"** - ולא מנהיג שמוכן למסור את כל כלל ישראל על נפשו...

משה רבינו עצמו היה הראשון שהראה דוגמא אישית של מנהיגות אמיתית כשאמר: **"ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך..."** (שמות לב לב).

"זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש.." (שמות ל יג)

"העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל לתת את תרומת ד'..." (שמות ל טו)

אמרו חז"ל (כתובות נ.): **"המבזבז אל יבזבז יותר מחומש"**. למה אין על כך לאו מפורש בתורה? מדוע כאן נאמר שאדרבה, **"העשיר לא ירבה"**?

אלא שכאשר משה רבנו נוכח והנתינה נעשית בפרהסיה לעיני כולם, אמנם יש חשש שיהיו כאלה שיתנו יותר **"ממחצית השקל"**.

אבל את החומש נותנים כצדקה לעניים ונתינה זאת לא נעשית בפרהסיה ולכן אין

אמרו חז"ל (מנחות כט.): **"תנא רבי רבי ישמעאל: "שלשה דברים היו קשין לו למשה עד שהראה לו הקב"ה באצבעו ואלו הן; מנורה וראש חדש ושרצים" ויש אומרים: "אף הלכות שחיטה"'**. חז"ל למדו זאת מן המלה **"זה"** המופיעה באותן פרשיות.

המלה **"זה"** מורה על כך שמראים באצבע. לכן אף אצלנו אומר רש"י: **"שהראה לו הקב"ה למשה כמין מטבע של אש ומשקלה ממחצית השקל" ואמר לו: "כזה יתנו"**.

מדוע הראה לו **"מטבע של אש"** דוקא ולא מטבע של כסף למשל?

"ועתה הניחה לי ויחר אפי.. ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול" (שמות לב י)

אמרו חז"ל (ברכות לב.): **"אמר רבי אלעזר: "אמר משה לפני הקב"ה, רבנו של עולם ומה כסא של שלש רגלים (=אברהם יצחק ויעקב), אינו יכול לעמוד לפניך בשעת כעסך, כסא של רגל אחת (=משה) על אחת כמה וכמה?"'**

שואלים המפרשים: הלא ה'כסא' יהיה

מעשי גדולים

"ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם"

האם ד' לא יכול למנוע את הנגף ללא הסיוע של 'מחצית השקל'?

פעם הגיע רבי יצחק מוולוז'ין לעיר אחת. משנודע דבר בואו, התאספו המונים לקבל את פניו ולהתברך מפיו. הצפיפות והרוחק סביב הצדיק גברו, עד כדי סכנת נפשות. פנה רבי יצחק לנוכחים ואמר: "למה ד' היה צריך את 'מחצית השקל', הלא ד' יכול למנוע נגף, גם ללא 'מחצית השקל'?"

התשובה פשוטה: כאשר עם ישראל שמע שד' רצה לדעת את מנינם, מיד מהרו כולם והתיצבו בראש התור. הצפיפות והרוחק יצרו מצב של סכנת נפשות, כמעט "נגף". מה עשה ד'? צוה על כל אחד לתת חצי שקל וכששמעו ישראל שהספירה לא בחנם, מיד נהיה רווח...
גם אני, סיים רבי יצחק מוולוז'ין את דבריו לנוכחים "לא באתי לכאן בחנם, באתי בענין חשוב של פדיון שבויים..." ■

"והיה בעבר כבדי ושמתיה בנקרת הצור ושכתי כפי עליה עד עברי"
(שמות לג כב)

מִן הָרֶב חִידָא בִּסְפֵר 'שם הגדולים' מספר: כי בקהילת קדש 'קרקא' כיהן כרב 'בעל המגלה עמוקות'. כשהזקין הרב מאד, לא ידעו את מי למנות במקומו. הרב עצמו עשה שאלת חלום וגילו לו בחלום את הפסוק: **"הַנְּנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שֵׁם עַל הַצּוּר בְּחֶרֶב..."** (שמות יז ו), **"הַנְּנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שֵׁם" ר"ת 'העשיל'**, דהיינו: **הרבי ר' העשיל**. (רבו של הש"ך).

ובנוסף היה כתוב: **"על הצור בגימטריא: 401 שזה 'קרקא'."** ■

להשתייך לאחת משלש הקבוצות הללו וכיון שאינך נחשב כצדיק גדול ואינך ידוע כבעל קול נעים במיוחד, הרי האפשרות היחידה שתוכל לשמש כבעל תפילה היא רק בתור **"עני"**... ואם רק תחפוץ, מוכן אני לברוך שיתקיים כך הדבר ותוכל לשמש בעל תפילה בקהילתנו...

"ויפן וירד משה מן ההר ושני לחת העדת בידו לחת כתבים משני עבריהם מזה ומזה..." (שמות לב טו)

אומר רבנו בחיי: בפסוק זה מרמזים שני חלקי התורה - הפשט והסוד ושניהם אמת. ככתוב: **"אחת דבר א'-לקים שנים זו שמעתי"** (תהילים סב יב).
"החתם סופר": היה אומר על אלו שאינם מאמינים בתורת הסוד, שמי שאומר בנגלה שאינו מאמין בנסתר, הרי זה סימן שבנסתר הוא לא מאמין בנגלה...

"וישב משה.. ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדלה ויעשו להם אלהי זהב"
(שמות לב לא)

מדוע משה רבנו אומר שחטא העם חטאה גדולה, הלא היה עליו לסגור על העם?

אומר הרבי מבעלז: כונת משה היתה שעם ישראל שוגג היה, כי חטא **"החטאה"** ולא עוון ולא פשע.
מסביר הש"ך: משה רצה שהמקטרג יעזוב את המקום. מה עשה? החל בעצמו לומר דברי קטרוג על עם ישראל ואם הוא ממלא את התפקיד בנאמנות הרי שהמקטרג יכול להסתלק מן המקום... ועתה לאחר שהמקטרג הסתלק, פנה משה אל ד' ואמר: **"ועתה אם תשא חטאתם"** (לב לב), עתה כשהמקטרג איננו, מי מעכב בערך מלסלוח להם...

מה נתכוון משה רבנו באומרו **"העם הזה"**, למה הכונה במלה **"הזה"**?

אומר ה'ליקוטי בתר ליקוטי: שמשה רבנו רצה להמליץ על עם ישראל, הוא ציין שעם ישראל הוא זה שאמר: **"זה א-לי ואֲנֹהוּ"** (שמות טו ב) ואותו העם שאמר זאת בחום רב, הוא שחטא...

של ארבע רגלים (=אברהם, יצחק, יעקב - משה)?

מסביר 'החתם סופר': הגמרא (ברכות י':) אומרת: **"א'ר יוחנן משום ר' יוסי בן זמרא: "כל התולה בזכות עצמו - תולין לו בזכות אחרים. וכל התולה בזכות אחרים - תולין לו בזכות עצמו. משה, תלה בזכות אחרים, שנאמר: "זכר לאברהם ליצחק ולישראל..."** (שמות לב יג) **תלו לו בזכות עצמו, שנאמר: "ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפני..."** (תהילים קו כג). אבל חזקיהו המלך שתלה בזכות עצמו ואמר: **"זכר נא את אשר התהלכתי לפניך"** (ישעיהו לח ג), **תלו לו בזכות אחרים, שנאמר (מלכים ב יט ו): "ונגותי אל העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי..."**

לכן אומר משה רבנו לד': ממה נפשך, אם אני אתלה בזכות אחרים, אברהם יצחק ויעקב, אז יתלו לי בזכות עצמי - היינו; כסא של רגל אחת. אבל אם אתלה בזכות עצמי - יתלו זאת בזכות אברהם יצחק ויעקב, היינו; כסא של שלש רגלים. ואם הוא אינו יכול לעמוד והראה - שד' רוצה לכלות את עם ישראל, בני אברהם, יצחק ויעקב, ק"ו שכסא של רגל אחת, לא יוכל לעמוד.

"ויחל משה את פני ד' א'-לקיו ויאמר למה ד' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול..." (שמות לב יא)

בקהילה אחת היה ראש הקהל עשיר גדול, אך לא היה אהוב על הצבור, כיון שלא היה מדקדק במצוות... לקראת הימים הנוראים בישר ראש הקהל לבני הקהילה כי במקום לשכור חזן, הוא בעצמו ישמש כשליח צבור. מהרו נציגי הקהל אל הרב וספרו לו על כך.

כשהגיע ראש הקהל אל הרב כדי לקבל את ברכתו לתפקיד החדש שלקח על עצמו, אמר לו הרב: **"יש שלש תפילות בתהילים: "תפלה למשה" (תהלים צ א), "תפלה לדוד" (תהלים יז א וכן פו א), "תפלה לעני" (שם קב א) שלש תפילות אלו הן כנגד שלשה בעלי תפילה:**

אחד שהוא בגדר **"משה"** - תלמיד חכם וצדיק. **השני** - מי שהוא בגדר **"דוד"**, נעים זמירות ישראל. **והשלישי** - מי שאמנם אינו צדיק גדול ואף לא ניחן בקול נעים, אבל כיון שהוא **"עני"** ולבו שבור, ד' שומע תפילתו.

אף אתה - פנה הרב אל ראש הקהילה כדי שתוכל לשמש כבעל תפילה, עליך

"וּבְלֵב כָּל חָכָם לֵב נִתְּנִי חֲכָמָה"

➤➤➤ המשך מעמ' 1

אדם, לא צריך להתרוצץ, לא צריך לצאת לעבוד, בתוך האהל ה' הצמיח לו את הכסף. "עד הבית" - כמו שאומרים - יביא לך את הפרנסה. אבל זה כשאתה **"חכם לב"** ולוקח מצוות, אזי גם עולם הזה יהיה לך ודאי. אבל יש לזכור שעיקר העיקרים זה עולם הבא.

כח המחשבה

אדם שלא יכול ללמוד כל היום ויכול ללמוד שעות ספורות בלבד אם הוא הולך לעבודה על מנת שיזכה ללמוד, אם הוא ישן, כדי שיהיה לו כח ללמוד ובאמת כל מחשבתו היא ללמוד ולעשות רצון הבורא, גם השינה וגם העבודה שלו תורה. המחשבה של האדם היא שקובעת את מעלתו ודרגתו בעולם העליון. אם הוא חושב לקיים את רצון הבורא בכל מעשיו בבחינת **"יָכַל מַעֲשָׂיו"** (אבות ב משנה יב) אז כל המעשים שלו לשם שמים.

ראו, כמה האדם צריך לכוון בכל שעה שהוא עושה מצוות 'לדעת שכל עמלנו ומעשינו בעולם הזה, אינם, אלא על מנת להגיע לחיי העולם הבא כרצון הבורא יתברך'. אבל אם הוא לא מתכוון כן, אם הוא, רק על הדרך לומד איזה שעור ופה ושם הוא חוטף תפילה וכאן הוא אומר ברכה, אדם כזה רק מה שהוא עשה יחשב לו וכל השאר אבד לו.

לפעמים אנחנו עצלנים וכשמבקשים מאתנו: "תבוא היום לשעור", עונים: "אתמול כבר הייתי, שבוע הבא בלי נדר, שבוע הבא תצליח אלי, אני אשתדל לבוא". ככה אוספים מצוות?

אבל כסף, מהבקר עד הערב, אם אפשר גם שעות נוספות, עוד יותר טוב, אבל מצוות הא...??!

שואלים בנ"א: "תגיד אתה עובד?" הוא אומר: "בטח, **"אם אין אני לי, מי לי"** (אבות א משנה יד). תגיד אתה לומד? "בעז"ה, בעז"ה". בדיק הפוך צריך להיות, שואלים אותך: "אתה עובד?" צריך לענות: "לא!" למה לא? "כשם שהקב"ה נתן אוכל לנמלים, נתן אוכל לגמלים, נתן לדגים, לעופות, למה שלא יתן לי? בעז"ה הוא יתן לי" ישאלו אותך: "אתה לומד?" התשובה צריכה להיות: "בטח! **"אם אין אני לי, מי לי"**, אם אני לא אלמד, מי ילמד בשבילי?" ■

"וּבְלֵב כָּל חָכָם לֵב נִתְּנִי חֲכָמָה וְעָשׂוֹ אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתִי" (שם מוזכרים בצלאל בן אורי ואהליאב בן אחיסמך). אלו שמירותיהם מתוקנות ויודעים מהו ערכן של המצוות ורודפים אחריהן גם זוכים בהם. אדם שלומד בשעה שאחרים רצים לעבודה ומחפשים את ה"שקל" והוא יושב ולומד ובוטח בה' - נוטל שכר כנגד כולם. והקב"ה משלם בגדול, כמו שנאמר על משה רבנו: **"חָכָם לֵב יָקָח מִצֹּת" (משלי י ח)**. מסביר רש"י על הפסוק: **"משה רבינו שכל ישראל היו עוסקין בביתו מצרים והוא היה עוסק במצוות שנאמר: 'וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמֹת יוֹסֵף עִמּוֹ' (שמות יג יט)**.

כשבנ"י יוצאים ממצרים נצטוו לקחת את עצמות יוסף. כשהקב"ה יפקוד אתכם **"וְהַעֲלִיתֶם אֶת עֲצַמֹתַי מִצָּרָה" (שם)**. ומי מתעסק בעצמות של יוסף להעלותם? משה רבנו! משה רבנו הלך לחפש את יוסף. המצרים הטמינו אותו בנילוס. עולה וצף הארון לקול קריאתו והוא לוקח אותו על כתפיו. מה עשו בנ"י באותה שעה? מלאו את חמוריהם בכסף וזהב: **"וַשָּׂאֵלָה אִשָּׁה מִשְׁכָּנָתָהּ וּמִצָּרָתָה כֶּסֶף וְכָל יָהֵב" (שמות ג כב)**. כולם אוספים כסף וזהב בציווי ה'. ממלאים חמורים ומעמיסים אותם כסף וזהב. מה עושה משה רבינו שהיה יכול גם למלא? שום דבר. מתעסק בעצמות יוסף להעלותם. הקב"ה לא שילם לו? בטח שילם לו. אף אחד לא מפסיד ממצוות. ראשית הוא **"חָכָם לֵב"** כי הלב שלו הוא לב של חכם והוא לקח מצוות כי לעוה"ב לוקחים רק מצוות. אבל האם ה' בגלל זה יקפח את שכרו של משה? למרות שמנהיג הדור לא חושב על כסף וכי מה יש לו לעשות עם זה במדבר? זיו השכינה עליו כל הזמן, מדבר עם ה' בכל עת, **"פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמִרְאָה וְלֹא בְחִידָה" (במדבר יב ח)** יש שכר יותר מזה? אבל בשביל שלא יגידו שצדיקים עוסקים בתורה ובמצוות ואין להם שכר גם בעולם הזה, אזי הקב"ה שילם לו גם כאן.

אחרי שבירת הלוחות הראשונות משה נצטוו לעשות לוחות שניות, **"פָּסַל לָהּ שְׁנֵי לַחֹת אֲבָנִים פְּרָאשִׁים" (שמות לד א)** והקב"ה בתוך אהל של משה הצמיח מחצב של **סַפִּיר וְיָנוֹן** שזו אבן יקרה הרבה יותר מזהב ואמר לו: ממנה תעשה את הלוחות השניים והפסולת שישאר ממה שאתה מסתת תהיה **"לָהּ"**.

"פָּסַל לָהּ" - הפסולת לך. מזה נתעשר משה רבנו עושר גדול. הקב"ה לא מקפח

לך". משה רבנו "בא בהפוכה". אמר ליה הקב"ה: **"מה מסייע לי?"** אמר לו משה: **"אתה מזריח את החמה והוא הלבנה, אתה הכוכבים והוא המזלות"**. אמר ליה הקב"ה: **"משה, אף אתה טועה בעגל"** כמותם? והלא אין בה ממש. אמר משה: **"רבונו של עולם, אם כן 'למה ד' יחרה אפך בעמך'" (שמות לב יא)**. למה אתה כועס על בניך? משה אומר לקב"ה: הנח להם, ילכו ויעבדו ויראו שאין ממש בעגל. הוא לא פועל שום דבר. יכירו שהבל הוא ומהרה יתאכזבו וירגישו בטעותם ואז יראו בחוש ויבינו כי: **"עֲזָבוּ מִקֹּדֶם מִים חַיִּים לְחֹצֵב לָהֶם בְּאֵרוֹת בְּאֵרוֹת נִשְׁפָּרִים אֲשֶׁר לֹא יָכֻלוּ הַמַּיִם" (ירמיה ב יג)** וישובו אליך בבושת פנים.

כדבר הנביא ירמיהו: **"כִּבְשֶׁת גָּנֹב כִּי יִמָּצֵא בֶן הַבִּישׁוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל.. אִמְרִים לַעֲץ אֲבִי אֶתָּה וְלֹאֲבֹן אֶת יְלִדְתִּי, כִּי פָנוּ אֵלַי עֶרְפָּה וְלֹא פָנִים וּבַעַת רַעְתָּם יֹאמְרוּ קוֹמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ: וְאִיהָ אֶלְהִידָה אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ לָּהּ יָקוּמוּ אִם יוֹשִׁיעוּהָ בַּעַת רַעְתָּהּ?" (שם ב כו-כח)**. סמכתם על ה"אבן", על ה"עץ"? - שיקומו ויושיעו אתכם! כך היה אומר ירמיה הנביא לעם ישראל. הם פנו אל האליל, הם פנו אל המזלות והתאכזבו, אבל אחרי האכזבה ישובו הטועים ויתדבקו ביתר אהבה בקדוש ברוך הוא. זהו שאמר משה: **"העגל הזה טוב הוא לסייע לך"**. זאת אומרת מן הרע הם יכירו את הטוב. ע"י ההבל יכירו כך. ע"י ההתרחקות הם יתקרבו אליך. **"דאמר ריש לקיש: 'בא לטהר מסייעין אותו בא לטמא פותחין לו'" (מנחות כט:)**. וכשנכשל ימחר העם לשוב לה'.

ואכן עם ישראל שנוכח בטעותו התחרט והיתה כפרה לעם ישראל באיסוף הכסף למשכן **"וַנִּתְּנוּ אִישׁ כַּפָּר נִפְשׁוֹ לַד'..." (שמות ל יב)** **"אֶת תְּרוּמַת ד' לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם: וְלִקְחַתְּ אֶת כֶּסֶף הַכַּפָּרִים..." (פסוק טו-טז)**. כשם שהורידו את הזהב והנזמים בשביל לעשות עגל, עשו כן הפעם בשביל להקים את המשכן וכדי לתקן בזאת את עון חטא העגל.

מיהו חכם לב?

מי הם הראויים להיות מופקדים על עבודת המשכן? כך כתוב בפסוק: (שם' לא ו):

שבת פרשת צו י' ניסן

6-8/04/2006

מיום חמישי עד מוצאי שבת

אפשר עד יום א'

סוף ש' שבת הגדול בנינו

להזמנות: 03-6777779

בין השעות 9:00-15:00

בימים א'-ה'

פרנסה והצלחה לאסתר בת צפורה אלתה ויוסף בן אסתר	רפואה שלמה ליוסף בן חוה	לקידוש ר' לג'יורג'יו יעקב בן אברהם	לחזרה בתשובה למשה בן אסתר	לחיים טובים ועליה ארצה לחיים בן מסעודה
כל הברכות לחיה זיסל בת טובה	רפואה שלמה לאריק בן ורה	זווג הגון לדוד בן איטליה	נחת רוח ליעל בת מזל	נחת רוח ורפואה שלמה במשפחה לדוד בן פיוראלה
לרפואה שלמה והצלחה בגידול הילדים ליצחק בן מיטל	רפואה שלמה לבית אל בת אביטל	הצלחה במשפט לאולמן בן מרים	בריאות פרנסה וחזרה בתשובה לדוד ששון בן רז'נה ושפרה בת לאה	נחת רוח ורפואה שלמה למבורך בן סולטנה
ישר כח לקובץ השבועי 'אגוז המלך' המשיכו להפיץ תורה ברבים	רפואה שלמה לגילה בת תלמוד	זווג הגון לרועי בן אורנה	פרנסה זווג הגון וחזרה בתשובה ליואב זאב בן פיבי	לחזרה בתשובה לעם ישראל
חזק ואמץ לכל עובדי 'שופר' אשר פועלים למען זכוי הרבים	זווג הגון לשלום בן אסתר	רפואה שלמה זווג הגון ופרנסה טובה למשה בן מלכה	רפואה שלמה וזווג הגון לדוני בן לאה	זווג הגון לנתנאל בן רחל יעקובי
השם ישלח רפואה שלמה לכל החולים בעם ישראל לעבודתו יתברך	זרע בר קיימא ופרנסה טובה לבן ציון כהן	רפואה שלמה והצלחה ללואיזה בת זלפה	רפואה שלמה לתמר בת חוה	רפואה שלמה לישכר בן זילפה
השם ישלח לכל חשוכי בנים זרע בר קיימא מהרה	להצלחת הרב אמנון יצחק שליט"א וארגון שופר	שלום בית לניומן אשר בן עמליה	להצלחת חברת 'גור איטליה בע"מ' כושר פוינט	הצלחה בניתוח לחיידי בת שרה ורפואה שלמה לפגי בת חיה

מתחבררים...

אמנון יצחק שליט"א

ביום ראשון 19/03/06

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

היכל התרבות

נהריה

כביש נהריה ראש הנקרה

הערב בחסות
מרכז שרשים נהריה
ואזולאי ביטוחים
04-8316403

ביום שני 20/03/06

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

בית יד לבנים

חולון

שדרות קוגל

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

WWW.SHOFAR.NET

מסחר ממונף ללא עמלות 24 שעות ביממה
הצטרף לפינוטק ותהנה ממערכת מסחר משוכללת ופשוטה להפעלה

חוזים עתידיים על מדדי המניות
ישראל 25, ארה"ב 100, גרמניה 30, צרפת 40 ואנגליה 100

COMMODITIES - סחורות
זהב, כסף, נפט

FOREX - מטבעות
סטרלינג/יין אירו/דולר דולר/יין סטרלינג/דולר
דולר/פרנק שוויצרי דולר/שקל דולר אמריקאי ועוד...

OPTION VANILLA - אופציות מט"ח
אירו/דולר דולר/יין סטרלינג/דולר

פינוטק- שוק ההון הפרטי שלך

חייג עכשיו: 2021 *

www.Finotec.com